

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

มยุรา นพพรพันธุ์*

พิมพ์ประภา อมรกิจภิญญา**

ธินาฏ ณ สุนทร**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 4 ขั้นตอนคือ 1) การประเมินความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม 3) การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้และประเมินผลการฝึกอบรม 4) การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมกลุ่มตัวอย่างในการทดลองเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จำนวน 30 คนเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม 2) แบบวัดเจตคติต่อภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมของนักศึกษา 3) แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมของนักศึกษา และ 4) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร โดยมีค่าความเที่ยง เท่ากับ .71, .78 และ .94 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและPaired t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนประกอบด้วยองค์ประกอบภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม 4 มิติ 12 องค์ประกอบ โดยจัดเป็นหลักสูตรย่อย 4 หลักสูตร สำหรับฝึกอบรมนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 และ 2) ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 (หลักสูตรที่ 1) พบว่า นักศึกษามีความรู้และเจตคติภายหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี นักศึกษาประเมินตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมในภาพรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.23$, $SD = .41$)

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม; การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม; นักศึกษาพยาบาล; ประชาคมอาเซียน

* คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ และนักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา และภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น; อีเมลติดต่อ : mayhue87@gmail.com..

** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Development of a Cultural Servant Leadership Training Curriculum for Nursing Students at Saint Louis College in response to the ASEAN Community

Mayura Noppornpanth*

Pimprapa Amornkitpinyo**

Taneenart Na-soontorn**

Abstract

The objective of this study was to develop a Cultural Servant Leadership Training Curriculum for Nursing Students at Saint Louis College in response to the ASEAN Community. The study was composed of 4 steps: 1) assessment of the need for training; 2) development of the Cultural Servant Leadership training curriculum; 3) implementation of the curriculum; and 4) evaluation and improvement of the training curriculum. The sample consisted of 30 first year nursing students. The research instruments were composed of 1) knowledge related to cultural servant leadership; 2) attitudes related to cultural servant leadership of nursing students; 3) self-evaluation related to cultural servant leadership of nursing students; and 4) assessment regarding appropriateness of the training curriculum. The reliabilities of the instruments were 0.71, 0.78 and 0.95, respectively. The research utilized a one group pretest – posttest design. The statistical methods included standard deviation and dependent t – tests.

Results revealed that 1) the training curriculum of cultural servant leadership for nursing students in preparation for the ASEAN community consisted of 4 cultural servant leadership perspectives that composed of 12 components. These components were arranged into 4 sub-training curriculum for nursing students 2) the knowledge and attitude after using the first training curricula were significantly higher than those of before taking this intervention ($p < 0.05$). The total score and each category of appropriateness of the curriculum was high. Self-evaluation related with cultural servant leadership for all aspects of the nursing students was at a good level ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.41$).

Keywords : Cultural Servant Leadership; Development of a training Curriculum; Nursing Students; ASEAN community

*Nursing Faculty Saint Louis College and Student of Doctor of Philosophy Major Educational Administration and Leadership Saint John's University; e-mail: mayhue87@gmail.com..

** Faculty of Education, Saint John's University.

ความเป็นมาและความสำคัญ

ประเทศสมาชิกอาเซียนมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) เป็นการสร้างสังคมภูมิภาคให้พลเมืองของประเทศสมาชิกอยู่ร่วมกันฉันญาติมิตรแบบครอบครัวเดียวกัน การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการหลั่งไหลของผู้คนที่มีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ พฤติกรรมและการปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน การรวมกลุ่มทำให้มีความเชื่อมโยงถึงกันของประชาชนในกลุ่มประชาคมอาเซียนเช่นลาวกัมพูชา เวียดนามพม่าอินโดนีเซีย ซึ่งจะมีการไปมาหาสู่กัน พยาบาลจึงมีโอกาสให้การดูแลสุขภาพกลุ่มประชากรประเทศต่างๆ มากขึ้น¹

พยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้บริการสุขภาพ ซึ่งเป็น 1 ใน 7 สาขาวิชาชีพหลักในประชาคมอาเซียนที่มีการแลกเปลี่ยนกัน² ซึ่งความเข้าใจในบริบทด้านสังคมวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการให้บริการสุขภาพและการพยาบาล ดังนั้นพยาบาลจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการสื่อสารกับผู้มาใช้บริการที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างเพื่อประเมินภาวะสุขภาพ วินิจฉัยการพยาบาล วางแผนให้การช่วยเหลือดูแลฟื้นฟูสภาพและเสริมสร้างสุขภาพ รวมทั้งช่วยบำบัดรักษาได้ตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้มาใช้บริการที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้ได้รับการที่มีคุณภาพมีมาตรฐานและเป็นที่พึงพอใจของผู้มาใช้บริการและผู้ให้บริการ ภาวะผู้นำผู้รับใช้เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับวิชาชีพการพยาบาล เนื่องจากงานพยาบาลเป็นผู้ให้บริการผู้ป่วยเป็นสำคัญและพยาบาลต้องทำงานร่วมกับวิชาชีพอื่นเป็นทีมแบบสหสาขาวิชาชีพ ทำให้พยาบาลต้องมีการเรียนรู้ที่จะวางตนอย่างถูกต้องเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ Strack & Fottler³ ยังพบว่า ผู้นำหน่วยงานด้านสุขภาพที่มีการพัฒนาทางด้านจิตใจ (Spirituality) อย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะมีพฤติกรรมของการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 5 ด้านต่อไปนี้ 1) มีความกล้าต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานที่เคยชิน 2) สามารถสร้างวิสัยทัศน์และแรงบันดาลใจแก่ผู้ตาม 3) สร้างความ

สามารถในการปฏิบัติงานแก่ผู้ตาม 4) แสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างต้นแบบแก่ผู้ตาม และ 5) สามารถปลุกเร้าให้กำลังใจแก่ผู้ตาม จึงส่งผลให้องค์กรมีประสิทธิผลของสูงขึ้นภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม เป็นการรวมภาวะผู้นำผู้รับใช้และภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ซึ่งภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมนี้ จะส่งเสริมให้พยาบาลมีคุณลักษณะเด่นในด้านการเป็นผู้ดูแลและให้บริการแก่ผู้อื่นเพื่อการตอบสนองความต้องการของบุคคลในแต่ละวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วย ครอบครัวหรือแม้แต่บุคลากรในทีมงานพยาบาลเองซึ่งพยาบาลในยุคปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง จะต้องใช้วิธีการจูงใจคนไม่ใช่การสั่งการหรือเป็นผู้นำแบบเผด็จการเหมือนเมื่อก่อน พยาบาลที่มีตำแหน่งบริหารจะต้องมีความสามารถในการเป็นผู้นำหน่วยงานเพิ่มขึ้น เพื่อสามารถบริหารงานให้ทีมงานพยาบาลที่มีคุณภาพ หรือจัดบริการแก่ผู้รับบริการอย่างมีคุณภาพ พยาบาลที่มีภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม จะคำนึงถึงความต้องการของผู้อื่นก่อนเป็นอันดับแรก และมีความปรารถนาจะช่วยเหลือให้มีการพัฒนาและเอื้ออำนวยความสะดวกในการทำงานให้ผู้อื่นประสบความสำเร็จให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ในขณะเดียวกันจะเป็นผู้ที่แบ่งปันอำนาจที่มีอยู่ให้กับทุกคนในองค์กร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในการที่จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดขององค์กร การมีภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมต้องเริ่มต้นจากตัวผู้นำก่อนโดยที่ผู้นำจะต้องเป็นคนที่มีความรู้สึกหรือความอยากที่จะสนับสนุน พัฒนา ตอบสนอง บริการ หรือช่วยเหลือผู้อื่นโดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการให้บริการ และสังคมคาดหวังว่าผู้ที่พยาบาลต้องผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มีบุคลิกที่แสดงออกถึงความมีเมตตา ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน⁴ ดังนั้น การปลูกฝังภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมให้กับนักศึกษาพยาบาล จึงเป็นช่องทางที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของพยาบาลวิชาชีพที่จะต้องออกไปรับใช้สังคม เนื่องด้วยนักศึกษาพยาบาลในปัจจุบัน เป็นคนที่อยู่ใน Generation Y ที่จะมีลักษณะนิสัยชอบแสดงออก ความเป็น

ตัวของตัวเองสูง ไม่ชอบอยู่ในกรอบและไม่ชอบเงื่อนไข การกำหนดกฎเกณฑ์ให้กลุ่มคนเหล่านี้ปฏิบัติตามจึงเป็น สิ่งที่เป็นไปได้ยาก การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาที่ สามารถทำได้ คือการปรับเจตคติของตัวเอง เพื่อให้ เกิดการเรียนรู้และเข้าใจด้วยตนเอง ดังนั้นการฝึกอบรม หลักสูตรภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้อง นำมาใช้เพื่อพัฒนานักศึกษาพยาบาลตั้งแต่เริ่มแรกที่ก้าว เข้าสู่วิชาชีพ เพื่อให้มีคุณลักษณะของพยาบาลที่พึง ประสงค์ของสังคม และสามารถรับใช้สังคมที่มีความแตก ต่างทางด้านวัฒนธรรม ด้วยความเข้าใจและยอมรับ ให้ เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมวิชาชีพสามารถ ปรับตัวและผ่อนปรนให้อยู่ร่วมกันได้ด้วยดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้ เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล เพื่อรองรับการ เข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับ ใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล เพื่อรองรับ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
3. เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม ภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิง วัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลเพื่อรองรับการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียนดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินความจำเป็นในการฝึก อบรมโดยการวิเคราะห์เนื้อหารายวิชาที่อยู่ในหลักสูตร พยาบาลศาสตร์ และความเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำผู้รับใช้ เชิงวัฒนธรรม เช่น รายวิชาแนวคิดพื้นฐานและทฤษฎี ทางพยาบาล บริหารการพยาบาล และอาชีวศึกษา พบว่า นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการและ คุณลักษณะของการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดี แต่ยังขาด

ความตระหนักและนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานการ พยาบาล รวมทั้งยังขาดองค์ประกอบบางประการของ ภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม ที่เป็นภาวะผู้นำที่เหมาะสม สำหรับพยาบาลวิชาชีพในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม ภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะ ผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การสังเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร คือภาวะ ผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์องค์ ประกอบภาวะผู้นำผู้รับใช้ ของ Greenleaf⁶, Laub⁷, Daft⁸, Patterson⁹, Yuki¹⁰ และองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิง วัฒนธรรม ของ Smith and Lischin¹¹, House et al.¹², Campinha-Bacote¹³, Rogers¹⁴, จำลักษ์ณ์ ขุนพลแก้ว¹⁵ เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม ประกอบ ด้วย 4 มิติ 12 องค์ประกอบคือ

1. มิติด้านบุคคล (Personal Dimension) ประกอบด้วย
 - 1.1 การตระหนักรู้ตนเอง (awareness)
 - 1.2 การมีวิสัยทัศน์และมองการณ์ไกล (Vision and foresight)
 - 1.3 มีความสามารถทางภาษา (Language Skill)
2. มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Inter-personal Dimension) ประกอบด้วย
 - 2.1 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจ (listening)
 - 2.3 การมีความรู้สึกร่วม (empathy)
 - 2.3 การแสดงภาวะผู้นำ (provide leadership)
3. มิติด้านนโยบายในการปฏิบัติงาน (Political Dimension) ประกอบด้วย
 - 3.1 การมีทักษะเชิงกระบวนการทำงาน (Skill-oriented work processes)
 - 3.2 พัฒนาคนให้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ ของตนเอง (commitment to the growth of people)

3.3 การสร้างชุมชน (building community)

4. มิติด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Dimension) ประกอบด้วย

4.1 การเยียวยารักษา (healing)

4.2 การให้คุณค่าแก่ผู้อื่น (value people)

4.3 การเข้าใจในบริบทของวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น (To understand the context of their own culture and others.)

2.2 การร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมระยะเวลา 2 วัน ประกอบด้วย 4 โมดูล คือ

โมดูลที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำและภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม

โมดูลที่ 2 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติส่วนบุคคล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การตระหนักรู้ตนเอง 2) การมีวิสัยทัศน์และมองการณ์ไกล และ 3) การมีความสามารถทางภาษา

โมดูลที่ 3 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม มิติด้านนโยบายในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 4) การมีทักษะเชิงกระบวนการทำงาน 5) การพัฒนาคนให้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง และ 6) การสร้างชุมชน

โมดูลที่ 4 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ร่วมกับ มิติด้านจิตวิญญาณ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 7) การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้การยอมรับ 8) การมีความรู้สึกร่วม 9) การแสดงภาวะผู้นำ 10) การเยียวยารักษา 11) การให้คุณค่าแก่ผู้อื่น และ 12) การเข้าใจในบริบทและวัฒนธรรมของตนเอง

2.3 การวิพากษ์หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยการจัดสนทนากลุ่มซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษายาบาล จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนานักศึกษาจำนวน 2 ท่าน ภายหลังการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้แบ่งหลักสูตรฝึกอบรมเป็น 4 หลักสูตรย่อย แต่ยังคงองค์ประกอบภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม 4 มิติ 12 องค์ประกอบเดิมอยู่ เนื่องจากในการพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดกับนักศึกษาไม่สามารถกระทำได้ในการจัดอบรมเพียงครั้งเดียว ต้องใช้วิธีการในการปลูกฝัง สร้างเสริม กระตุ้นและพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยแต่ละหลักสูตรย่อย มีรายละเอียดขององค์ประกอบต่าง ๆ ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 หลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล

คุณลักษณะตามองค์ประกอบภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม	การปลูกฝังคุณลักษณะ	หลักสูตรย่อย			
		1 (ชั้นปี 1)	2 (ชั้นปี 2)	3 (ชั้นปี 3)	4 (ชั้นปี 4)
มิติส่วนบุคคล 1. การตระหนักรู้ตนเอง	ตระเตรียมให้รู้จักตนเองและผู้อื่น	✓			
2. การมีวิสัยทัศน์และมองการณ์ไกล	มีการพัฒนาในระหว่างการเรียนรู้วิชาชีพพยาบาล				✓
3. การมีความสามารถทางภาษา	มีการเรียนการสอนในหลักสูตร			✓	

คุณลักษณะตามองค์ประกอบ ภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม	การปลูกฝังคุณลักษณะ	หลักสูตรย่อย			
		1 (ชั้นปี 1)	2 (ชั้นปี 2)	3 (ชั้นปี 3)	4 (ชั้นปี 4)
มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 4. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และให้การยอมรับ	เป็นทักษะพื้นฐานที่ควรได้รับการปลูกฝังให้เกิดขึ้นแต่เริ่มแรก	✓			
5. การมีความรู้สึกร่วม	ได้รับการพัฒนาในการเรียนการสอนทางการพยาบาล		✓		
6. การแสดงภาวะผู้นำ	ได้รับการพัฒนาในการเรียนการสอนทางการพยาบาล				✓
มิติด้านนโยบายในการปฏิบัติงาน 7. การมีทักษะเชิงกระบวนการทำงาน	ได้รับการพัฒนาในการเรียนการสอนทางการพยาบาล			✓	
8. พัฒนาคนให้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง	ได้รับการพัฒนาในการเรียนการสอนทางการพยาบาล				✓
9. การสร้างชุมชน	ได้รับการพัฒนาในการเรียนการสอนทางการพยาบาล			✓	
มิติด้านจิตวิญญาณ 10. การเอื้อยารักขา	ได้รับการพัฒนาในการเรียนการสอนทางการพยาบาล		✓		
11. การให้คุณค่าแก่ผู้อื่น	เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของการสร้างภาวะผู้นำผู้รับใช้	✓			
12. การเข้าใจในบริบทของวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น	ได้รับการพัฒนาในการเรียนการสอนทางการพยาบาล		✓		

ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จำนวน 30 คน การทดลองใช้เฉพาะหลักสูตรย่อยที่ 1 เท่านั้น เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกของการเป็นผู้ให้ การมองคนแบบมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นขั้นต้น (first step) ของภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมและเป็นการช่วยให้นักศึกษามีต้นทุนชีวิต ซึ่งเป็นต้นทุนขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อ

การพัฒนาทางด้านจิตใจ สังคม สติปัญญาให้คน ๆ หนึ่งสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็งและมีการพัฒนาตนเองต่อไปได้ โดยใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม 1 วัน กิจกรรมในการฝึกอบรมประกอบด้วย 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับบริบทของพยาบาลที่เชื่อมโยงกับความ เป็นพลเมืองอาเซียนและภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม โดยใช้เกมส์คำถามและทำกลุ่มกิจกรรม พยาบาลใน

จินตนาการ 2) สร้างความตระหนักในภาวะผู้นำผู้รับใช้ เชิงวัฒนธรรมด้านการตระหนักรู้ตนเอง การให้คุณค่าแก่ผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้การยอมรับ ด้วยกิจกรรมการแสดงละครและเรื่องเล่าครั้งหนึ่งในชีวิต

สำหรับหลักสูตรย่อยที่ 2 3 และ 4 นั้น ให้นำไปใช้อย่างต่อเนื่องเมื่อนักศึกษากลุ่มนี้ขึ้นไปเรียนในชั้นปีที่ 2 3 และ 4 เพื่อเป็นการกระตุ้นและพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องสืบไป

ขั้นตอนที่ 4 ภายหลังการฝึกอบรมมีการประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมแบบแผนการวิจัย เป็นแบบ One Group Pre-Post-test Design

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีที่ 1 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีที่ 1 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มประชากรเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ 2) แบ่งกลุ่มประชากรเป็น 3 กลุ่มตามผลการเรียน (GPA ภาคต้นปีการศึกษา 2558) 3) สุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลากจากกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ละ 10 คน 4) ประสานงานกับหัวหน้าชั้นเรียนเพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่ม ถ้านักศึกษาไม่สมัครใจ จะสุ่มตัวอย่างจากในกลุ่มนั้นเพิ่มจนครบ 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือคู่มือหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมหลักสูตรที่ 1 ประกอบด้วย 3 โมดูล คือโมดูลที่ 1 บริบทของพยาบาลที่เชื่อมโยงกับความเป็นพลเมืองอาเซียนและภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม โมดูลที่ 2 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านบุคคล เน้นองค์ประกอบ 1) การตระหนักรู้ตนเอง โมดูลที่ 3 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ร่วมกับมิติด้านจิตวิญญาณ เน้นองค์ประกอบ 2) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้การยอมรับและ 3) การให้คุณค่าแก่ผู้อื่น

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม 2) แบบวัดเจตคติภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและ 3) แบบวัดภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยพัฒนามาจากแบบประเมินคุณลักษณะผู้นำผู้รับใช้ของ บังอรไชยเผือก¹⁶ งานวิจัยของเฉลิมรัตน์ จันทระเดชาและคณะ¹⁷ และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำผู้รับใช้ 4) การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยการผ่านผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพยาบาล จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนานักศึกษาจำนวน 2 ท่าน การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทดลองใช้ในกลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ดังนี้ 1) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม ใช้สูตร KR20 มีความเที่ยง เท่ากับ .71 2) แบบวัดเจตคติต่อภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีความเที่ยง เท่ากับ .78 และ 3) แบบวัดภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม มีความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค เท่ากับ .94

ผลการวิจัย

1. หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (หลักสูตรที่ 1) มี 3 โมดูล ประกอบด้วยโมดูลที่ 1 บริบทของพยาบาลที่เชื่อมโยงกับความเป็นพลเมืองอาเซียนและภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมโมดูลที่ 2 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านบุคคล เน้นองค์ประกอบ 1) การ

ตระหนักรู้ตนเอง โมดูลที่ 3 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ร่วมกับมิติด้านจิตวิญญาณ เน้นองค์ประกอบ 2) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้การยอมรับและ 3) การให้คุณค่าแก่ผู้อื่น

2. การนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จำนวน 30 คน เหตุผลที่ทดลองใช้เฉพาะหลักสูตรย่อยที่ 1 เนื่องจากการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล ที่ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ 12 องค์ประกอบแบ่งเป็น 4 หลักสูตรย่อยที่ต่อเนื่องกัน จึง

เลือกใช้หลักสูตรที่ 1 เป็นการเริ่มต้นการฝึกอบรมโดยใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม 1 วัน มีคณะวิทยากรผู้ให้การอบรมจำนวน 3 คนผู้ช่วยผู้วิจัยจำนวน 1 คนผลการทดลองพบว่า

2.1 นักศึกษาผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้และเจตคติต่อภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมภายหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 (ตารางที่ 2)

2.2 นักศึกษาประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในภาพรวมและรายด้านในระดับดี

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความรู้และเจตคติต่อภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังการอบรม (n=30)

	หลังการฝึกอบรม		ก่อนการฝึกอบรม		t	df	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม	44.03	1.15	41.66	3.01	5.123**	29	.000
เจตคติต่อภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม	4.48	.403	4.13	.324	4.256**	29	.000

หมายเหตุ: ** $p < .01$

2.3 นักศึกษามีการประเมินตนเองว่ามีภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.23$ SD. = .409) โดยองค์ประกอบที่มีคะแนนสูงสุดคือการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้การยอมรับ ($\bar{X} = 4.57$ SD. = .531) และองค์ประกอบที่มีคะแนนต่ำสุดคือการมีความสามารถทางภาษา ($\bar{X} = 3.86$ SD. = .758)

3. หลังการฝึกอบรมมีการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

หลักสูตรที่ 1 สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ประกอบด้วย 3 โมดูล คือโมดูลที่ 1 บริบทของพยาบาล

ที่เชื่อมโยงกับความเป็นพลเมืองอาเซียนและภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมโมดูลที่ 2 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านบุคคล เน้นองค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ตนเอง โมดูลที่ 3 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ร่วมกับมิติด้านจิตวิญญาณ เน้นองค์ประกอบด้านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้การยอมรับ และการให้คุณค่าแก่ผู้อื่น

หลักสูตรที่ 2 สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ประกอบด้วย 2 โมดูล คือโมดูลที่ 1 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ด้านการมีความรู้สึกร่วมและมีจิตด้านจิตวิญญาณ ด้านการเยียวยารักษาโมดูลที่ 2 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านจิตวิญญาณ ด้านการเข้าใจในบริบทของวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น

หลักสูตรที่ 3 สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ประกอบด้วย 2 โมดูล คือ โมดูลที่ 1 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการมีความสามารถทางภาษาโมดูลที่ 2 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านนโยบายการปฏิบัติงาน ด้านการมีทักษะเชิงกระบวนการทำงานและการสร้างชุมชน

หลักสูตรที่ 4 สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ประกอบด้วย 2 โมดูล คือ โมดูลที่ 1 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านบุคคล ในเรื่องการมีวิสัยทัศน์และมองการณ์ไกลและมีจิตด้านนโยบายการปฏิบัติงาน เรื่องการพัฒนาคนให้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง โมดูลที่ 2 การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในเรื่องการแสดงภาวะผู้นำ

การอภิปรายผล

จากผลของการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีเนื้อหาสาระประกอบด้วยองค์ประกอบของภาวะผู้นำผู้รับใช้ 12 องค์ประกอบ แยกเป็น 4 หลักสูตรสำหรับนักศึกษาในแต่ละชั้นปี โดยแต่ละหลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบของภาวะผู้นำผู้รับใช้หลักสูตรละ 3 องค์ประกอบ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักศึกษา

หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 (หลักสูตรที่ 1) ที่นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ประกอบด้วย

3 โมดูล คือ 1) บริบทของพยาบาลที่เชื่อมโยงกับความ เป็นพลเมืองอาเซียนและภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม 2) การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม ด้านการตระหนักรู้ตนเอง 3) การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมมิติด้านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้การยอมรับ และการให้คุณค่าแก่ผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่ามีความเหมาะสมทุกโมดูลโดยมีการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ในโมดูลที่ 1 บริบทของพยาบาลและความ เป็นประชาคมอาเซียน พบว่า มีความเหมาะสม เพราะเนื้อหาของสถานการณ์และกิจกรรมที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายเป็นสถานการณ์ในปัจจุบัน ที่อยู่ในความสนใจของนักศึกษา อันเนื่องมาจากการเปิดประชาคมอาเซียนในปลายปี 2558 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของพยาบาลวิชาชีพ ในด้านการจัดการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมและการสื่อสารกับผู้รับบริการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร ศรีสุพรรณ¹⁸ ที่กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมของวิชาชีพการพยาบาลในประชาคมอาเซียน ต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาพยาบาลและบุคลากรอื่นให้มีภาวะผู้นำ มีความสามารถด้านการสื่อสาร โดยมีภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางและมีความสามารถในด้านภาษาท้องถิ่น มีความไวต่อวัฒนธรรมและสามารถตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ สังคมและจิตวิญญาณของผู้รับบริการ โดยเฉพาะทักษะการให้การพยาบาล การมีจิตบริการและการให้บริการอย่างมีไมตรีจิต

ส่วนในโมดูลที่ 2 ด้านเนื้อหาภาวะผู้นำผู้รับใช้ด้านการตระหนักรู้ตนเอง มีความเหมาะสมกับนักศึกษาพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับ Greenleaf⁶ ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีความสามารถตระหนักรู้ในตนเองมักจะตื่นตัวและมีความสามารถในการเผชิญกับปัญหาได้ ซึ่งวิชาชีพพยาบาลต้องมีทักษะในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเจ็บป่วยของผู้รับบริการ อันหมายถึงความปลอดภัยของผู้รับบริการ ส่วนโมดูลที่ 3 ภาวะผู้นำผู้รับใช้ด้านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและให้การยอมรับ และการให้คุณค่าแก่ผู้อื่นนั้น สอดคล้องกับ Greenleaf⁶ ที่กล่าวว่า การฟังถือเป็นทักษะพื้นฐานในการสื่อสาร การรับฟังและทำความเข้าใจ

เข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นพูด ในวิชาชีพพยาบาลนั้นการฟังเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เข้าใจสิ่งที่ผู้รับบริการต้องการและยังสอดคล้องกับ Laub⁷ ที่กล่าวถึงการยอมรับผู้อื่นตามแบบที่เขาเป็น ใส่ใจในความต้องการของผู้อื่น เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพยาบาล ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับบริการได้รับการดูแลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 (หลักสูตรที่ 1) พบว่าผลการประเมินความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมและเจตคติต่อภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 หลังได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่ 1 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการประเมินตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาพรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.23$, $SD=.409$) ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้จัดประสบการณ์ต่างๆให้นักศึกษาผ่านการใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ การใช้เกมส์ การแสดงละคร การใช้สถานการณ์ เพื่อให้กลุ่มได้มีโอกาสระดมความคิดเห็น การอภิปรายร่วมกัน การให้ข้อเสนอแนะ และการวางแผนร่วมกัน รวมทั้งการแสดงออกถึงคุณลักษณะต่างๆ ที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรม ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทำให้นักศึกษาเกิดการซึมซับเข้าใจพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และนำไปสู่การสรุปเป็นหลักการที่เหมาะสมสำหรับตนเอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาดตนเองต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับคมเพชร ฉัตรศุภกุล¹⁹ ที่กล่าวว่าประสบการณ์ตรงในการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ดีและเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาตัวบุคคลและกลุ่ม และสอดคล้องกับการศึกษาของพิชาวีร์ เมฆขยาย²⁰ ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้สำหรับผู้สำเร็จการศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ภายหลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ การศึกษาของ วรณีย์ อนุอัน²¹ ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ สำหรับคณะกรรมการสโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยพบว่า ภายหลังการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตร คณะกรรมการสโมสรนักศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำดีกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 มีเจตคติต่อภาวะผู้นำสูงขึ้นกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีทักษะภาวะผู้นำ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นของนักศึกษาต่อหลักสูตรการฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับดี รวมทั้งมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า การมีโอกาสร่วมกิจกรรมกลุ่มครั้งนี้ถือเป็นกำไรชีวิต

ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 (หลักสูตรที่ 1) ที่สร้างขึ้น มีผลการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ใน การพัฒนาภาวะผู้นำผู้รับใช้ ภายหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลฉบับสมบูรณ์ เป็นการนำผลที่ได้จากการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่บกพร่องจนได้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 จากผลการใช้หลักสูตรที่ 1 กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล สามารถใช้ได้ผล ทำให้นักศึกษามีความรู้ เจตคติ และมีภาวะผู้นำผู้รับใช้เพิ่มขึ้นในองค์ประกอบที่จัดฝึกอบรม ดังนั้น สถาบันการศึกษาพยาบาลอื่นที่จะนำหลักสูตรนี้ไปใช้ แต่ควรใช้ให้ครบทั้ง 4 หลักสูตร เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมให้ครบทุกองค์ประกอบ โดยจัดฝึกอบรมให้กับ

นักศึกษาในแต่ละชั้นปีอย่างต่อเนื่อง และติดตามผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม

1.2 หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาพยาบาล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพยาบาลในประชาคมอาเซียน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาและนำไปใช้ในการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำให้กับนักศึกษา เพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของวิชาชีพพยาบาล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 คุณลักษณะของภาวะผู้นำผู้รับใช้ เป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมในกลุ่มพยาบาลประจำการทั้งกลุ่มที่เป็นพยาบาลประจำการและกลุ่มที่เป็นผู้บริหารระดับต้น เพื่อประเมินความเหมาะสมกับการคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับตำแหน่ง

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำผู้รับใช้เชิงวัฒนธรรมในบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการแพทย์ด้วย เช่น ผู้ช่วยพยาบาล คนงานหรือแม่บ้านในโรงพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. ศูนย์ข้อมูลอาเซียนของกรุงเทพมหานคร. 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน. [อินเทอร์เน็ต] ; 2557 [เข้าถึงเมื่อวันที่12 มิถุนายน 2558]. เข้าถึงได้จาก: <http://asean.bangkok.go.th/index.php/2014-02-15-13-59-41/2014-02-15-14-01-18/10>.
2. BUU Library. 7 อาชีพ ที่จะทำงานได้อย่างเสรีในประชาคมอาเซียน [อินเทอร์เน็ต] ; 2013 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 18 มกราคม. 2558] เข้าถึงได้จาก: <http://www.lib.buu.ac.th/webaec/>.
3. Strack G, Fottler MD. Spirituality and effective Leadership in healthcare: is there a Connection? Frontiers of health service management. 2002; 18(4):3-18.
4. สวนดุสิตโพล. โพลชี้ ‘พยาบาล’ ต้องเสียสละ-อดทน ส่วน 41% อยากให้น่ารัก-อ่อนหวาน. [อินเทอร์เน็ต]; 2557 [เข้าถึงเมื่อวันที่12พฤษภาคม 2558]. เข้าถึงได้จาก:<http://www.thairath.co.th/content/407393>
5. โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. เจนวาย(Gen Y) คืออะไร [เข้าถึงเมื่อวันที่25 พฤษภาคม 2558]. เข้าถึงได้จาก: <http://guru.sanook.com/8850/>
6. Greenleaf RK. The Servant Leadership: A Journey into the Nature of Legitimate Power and Greatness.Mahwah:Paulist Press,2002.
7. Laub JA. Development of the Organizational Leadership Assessment (OLA) Instrument Doctor of Education [Dissertation]. Florida : Atlantic University; 2000.
8. Daft, RL. Leadership Theory and Practice. 4 th ed., Texas: The Dryden Press, 1999.
9. Patterson, KA. Servant leadership: Atheoretical model. Servant Leadership Roundtable. Regent University School of Leadership Studies, Virginia Beach, VA.,2003.
10. Yukl, G. Leadership in organizations. 7thed. New Jersey: Prentice Hall, 2010.
11. Smith. RC, Lischin S. The Culturally Fluent Leader of the Twenty-First Century. Global Human Family Looking at the 21st Century. Seoul: Kyung Hee University Press, 1987.
12. House RJ, Wright NS, Aditya RN. Cross-cultural research on organizational leadership: A critical analysis and a proposed theory. San Francisco: New Lexington, 1997.
13. Campinha-Bacote J. The Process of Cultural Competence in theDelivery of Healthcare

- Services: A Model of Care. Journal of Transcultural Nursing. [Internet]. 1999 [cited 2014 December 22]. Available from: <http://tcn.sagepub.com>.
14. Rogers, A. New leaders, new leadership : a transcultural approach. Nursing Management. 2004; 11(5) :16-17.
 15. จำลักษ์ณ์ ขุนพลแก้ว. พร้อมทำงานข้ามวัฒนธรรม หรือยัง.[อินเทอร์เน็ต] ; 2557 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2557]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.nationjobs.com/content/manage/concept/template.php?conno=1332>
 16. บังอร ไชยเผือก. การศึกษาคุณลักษณะของผู้นำแบบผู้รับใช้และบรรยากาศของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดคณะภคินีพระกุมารเยซู. {สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต}. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ;2550.
 17. เฉลิมรัตน์ จันทระเตชาและคณะ. ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ในโรงพยาบาลเอกชน : การนิยามมโนทัศน์และพัฒนาเครื่องมือวัด วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 2557; 20 (2) : 1-17.
 18. วิจิตร ศรีสุพรรณ.. การเตรียมความพร้อมของวิชาชีพการพยาบาลเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารสภาการพยาบาล.2555; 27 (3) : 1-10.
 19. คมเพชร ฉัตรศุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา, 2546.
 20. พิชาวีร์ เมฆขยาย. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้สำหรับผู้นำกิจกรรมนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.[วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต].กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์;2550.
 21. วรณี อนุอัน. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ สำหรับคณะกรรมการสโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี